

Mitin na Ramallosa (1912)

Basilio ÁLVAREZ

O MITIN DO VAL MIÑOR

Celebrouse o domingo 22 de setembro, ás catro da tarde, no Piñeiral da Ramallosa, e calcúlase que asistiron dez mil agricultores.

Miñoráns, unha aberta. Agricultores, saúde!

Xa estamos fronte ao mar que roxe, xa nos vemos baixo estes piñeiros que xemen eternamente como as nosas arelas incontestadas.

E ao volver a vista atópome co exército de escravos, de vexados, de oprimidos.

Do Centralismo non chegou a nós máis có son dos axóuxeres da brida, coma se a nosa Patria, coma se España enteira fose unha inmensa eguada. E o erro foi noso, porque nós debemos desfacer o bocado, non debemos resistir tanto tempo o freo, non debemos aguantar tantas veces a espora cando tan doado nos foi derrubar o xinete. E que xinete, campesiños!

Do Val Miñor, como de Galicia toda, fixo o caciquismo unha parada, unha enorme parada abatida e triste onde só eles, os caciques¹, os viláns eran os sementais. Pero isto tiña que rematar. Algún día habían de levantarse trotadores que anunciasen o camiño da liberdade. Eu creo que a xente da *Liga Acción Galega* somos iso, é posible que non sexamos outra cousa, pero bos precursores ao xeito do Bautista, sacamos xenerosos o noso peito, ao combate, e sentiríamos un vivo pracer se no bando dos opresores houberse homes dispostos a segar as nosas cabezas. Pero non sucederá iso, desgraciadamente, porque sempre a maldade e a covardía foron plantas que creceron xuntas para afogar toda labarada de paixón. O día que me maten será cando crea que no fondo putrefacto do noso caciquismo, na súa cotra, quedaba algún latexo. Pero cando vai suceder iso! Son covardes, son miserables. Bos escépticos os nosos caciques, nin sequera fanáticos son -que iso sería nobre porque dignificaría a equivocación cun selo de sinceridade- senón que verdadeiras quenllas das laceiras públicas, friamente, xordamente e caladamente, nútrense á conta dos naufraxios familiares provocados pola súa estudada rapacidade.

Para estrangular o caciquismo galego non se precisa unha enchente de enxeño, como as xentes cren, e vencelo coas armas da súa propia retranca. É inútil, como inútil sería irlle á man á raposa coas súas astucias caloteiras. Para cazar esta, coma aquel, eu non sei de máis procedemento que a trampa ou a batida. E notade que digo isto aínda que me poña preto do atentado persoal, que non quero predicar, do que abomino con furia, pero que fatalmente, ben a meu pesar, flota a nivel da táctica que preconizamos.

Toda opresión brutal sinálalle aos oprimidos a ruta da violencia, porque as revolucións só estouran cando hai no ambiente plétora de tiranía.

Se agora mesmo non estivese sobre unha terra onde a fame puxo borrhanchos sanguentos, seguramente que esta linguaxe que a traxedia salpica non atoparía nos vosos corazóns a acollida cariñosa con que subliñades as miñas imprecacións. Pero aquí sempre estamos na hora da verdade porque a fame xamais entendeu de operetas, nin soubo xamais de frases.

O que facía falta era o que xa temos: Un disco enorme onde recoller as nosas arelas illadas, as nosas odiseas silandeiras, o noso sufrir calado, a nosa escravitude infaman-

te, e xa o temos, porque o campo e a praza, cansos de ser testemuñas mudas do noso infortunio, constituíronse en tribunas dos nosos queixumes. O que conviña, tamén, era que ao tacto de cóbados, ao comercio entendido dos de arriba, contestásemos nós coa aperta ardorosa de todos os oprimidos. E vede como tamén o imos conseguindo.

Agora só falta que tendamos os brazos en rexa e grande aperta cara aos emigrantes, cara aos nosos irmáns de América que un día sentiron o frío da patada e abandonáronnos por non ser espectadores de tanta deshonra. E notade que falo deles aquí, no Val Miñor, nesta terra venerada que, mercé á munificencia daqueles perseguidos, levantan centros de cultura que son o noso orgullo. Ben está o diñeiro que envían, xa que lembro que unha vez escribín que para atopar parecido á súa bela obra habería que remover con presteza as cinzas de Marco Aurelio, pero eu case me alegraría máis de que, no canto do diñeiro, mandasen, eles, que tiveron aquí un Calvario e alá unha odisea, eles, que tanto sufriron, un aceno das súas rebelións. E como deben figurar á vangarda deste exército de oprimidos, pido que nun cablegrama lles enviemos un saúdo clamoroso.

O noso labor, neste momento, queda reducido a ser o clarín que nos agrupe. Cansos de lle dar aldrabadas ao irto corazón dos nosos políticos, lanzámonos á pelexa. En todas as portas atopamos oídos de mercador, pero se algunha vez oímos o indelicado dunha promesa, era tan só para irritar a nosa paciencia porque, ao non cumprirse o ofrecemento, botaban a rodar as nosas esperanzas, multiplicando a nosa tortura.

Hai poucos días aínda escoitei dos beizos de Canalejas a promesa de que en outubro sería presentado ás Cortes o proxecto de Redención de Foros que figura no noso programa. E podería aínda acontecer que as palabras presidenciais nos enganasen novamente burlándose dese anaco do Romanceiro escrito a golpe de legón polos loitadores de Teis. Faría mal. Porque se agora falta un Pedro Padrón que se achegase a Xoán II coa noticia dos agravios do pobo, aquí estou eu, aquí me tedes a min disposto a dicirle ao Rei: Maxestade, o pobo, o meu pobo galego, demanda que suprimades esa aldraxe do foro; e se o Rei non me quixese escoitar, xa sei que no Val Miñor, xa sei que no medio do campo me agardades todos vós.

Non hai xente de peores entendedeiras que os mangoneadores do cotarro público. Hai máis de catro anos que o latexo social máis vigorosamente acusado consiste en pedir a desgravación arancelaria do millo, do centeo e das patacas. E notade que clase de representantes temos. Hai quince días que ao expoñerlle ao Presidente do Consello este desexo, despois de pintarlle con cores carraxentas este cadro de desolación que a fame debuxou no noso país, contestoume con tan inxenua afabilidade como sobra de candor: “Confésolle que diso da desgravación non sei unha palabra”.

E todo isto despois de estarmos apelidando sen cesar, e todo isto despois de gastar mares de tinta en artigos e desfacer os nosos pulmóns con inflamadas alocucións. Dídeme, non credes chegado o momento de afogar todo lirismo, de dar unha tregua ás palabras, para tomar o campo da acción, único camiño viable nestes tempos en que tanto abundan os xordos?

Que fixeron os vossos representantes, que fixeron esas xentes, que a título do artigo 29 -outra afronta que debe desaparecer deseguido xa que enche a nosa abulia de sarcasmos, e que parece feito exclusivamente para esas familias parlamentarias-, que fixeron, repito?

Xa o sabedes. Mancomunarse entre si para defender os seus feudos cos arcabuces dun caciquismo groseiro. Arriba está o bando dos oligarcas, dos plutócratas, dos nosos

eternos explotadores. Embaixo, os escravos, os perseguidos. Aqueles queren metralarnos co ouro que escraviza. Nós somos pobres pero xentes de limpa conciencia, que vimos espertar as vosas enerxías para que non vos escarnezan. Dabondo sabemos que a elección non é dubidosa. E ao colocarme neste plano, non fago outra cousa máis que cumprir co deber de sacerdote de Cristo, xa que a Relixión Católica, polo seu avoengo, é gloriosa e divinamente humilde. Sirva este recordo para recoller a alusión do meu entrañable amigo, o arquitecto diocesano Sr. Franco que, con sobra de amabilidade, e seica, seica con exceso de celo, arrebatouvos buscando en min virtudes que todos os sacerdotes, absolutamente todos, posúen en grao máis extraordinario.

Ao facer o que fago, asómome á obra gloriosa dos santos Padres, que por seren insignes e por seren grandes, fuxiron sempre de servís claudicacións.

Canto dixen e vos poida dicir non é máis ca un indicio do que eu contemplo abraiado no Evanxeo. E aínda polo que atinxe á nosa España, ningún de vós pode esquecer que a Patria tivo un século que se chamou de ouro polos frades e os curas, precisamente. Por frades e curas como Juan da Cruz, como os Luís de Granada e de León, como Tirso de Molina, como Calderón de la Barca e como Lope de Vega. Pero que digo? se no século pasado houbo un cura que se chamou Balmes e foi máis grande que o seu século? Pero que digo, se aínda onte, cando Barcelona paseou chorando o cadáver do bardo máis inspirado, tivo que exclamar: Morreu o sacerdote Verdager!

E quen, querido Franco, son eu para limpar o po dos zapatos deses homes egrexios?

E termino. A dor tanto tempo amoreada acumulou en nós enerxías eléctricas. Fartos de ser chiscos nesta riada que todo o traga e todo o leva, agrupámonos para ser diques. Que veñan agora tempestades. Que veñan agora, que somos raios. Raios que diremos aos catro rumbos, traxicamente se a iso nos empuxan, a sangue e lume, se é preciso: morran os caciques, abaixo os tiranos, viva Galicia redimida!

NOTAS

- 1 No orixinal, a cláusula está incompleta, pois hai suxeito pero non verbo. Debe faltar algo semellante a “se divertían”.